

فهزلی زانست

[کوردی - کوردی - kurdish]

موحه ممه د ئیبراهیم نه لتویجری

وه رگێرانی: ئیحسان بورهان الدین

پیداچونه وهی: پشتیوان سابیر عهزیز

2011 - 1432

IslamHouse.com

﴿ فضل العلم ﴾

« باللغة الكردية »

محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة: إحسان برهان الدين

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2011 - 1432

IslamHouse.com

فهزلی زانست

۱- خوی گه وره فهرموویه تی: { يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ } [المجادلة/۱۱].

۲- عوسمان ره زای خوی لیبیت له پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم ده گیرته وه که فهرموویه تی: ((خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ)) أخرجه البخاري.

فهزلی فیربوونی زانست که له پیش گوفتار و کرداره وه دیت:

۱- خوی گه وره ده فهرموویت: { فَاَعْلَمُ أَنَّهٗ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرُ لِذَنْبِكُمْ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبًا وَمَنْوَاكُمُ } [محمد/۱۹].

۲- ههروه ها فهرموویه تی: { وَقُلْ رَبِّ زِدْنِيْ عِلْمًا } [طه/۱۴].

۳- نه بو هوره هره ره زای خوی لیبیت ده گیرته وه که پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم فهرموویه تی: ((وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيْهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللّٰهُ لَهٗ بِهِ طَرِيقًا اِلَى الْجَنَّةِ)) أخرجه مسلم.

فهرزی ئه و كه سهی بانگه‌واز ده‌كات بو كارىكى چاكه:

ئه‌بو هوره‌یره ره‌زای خوای لیبت له پیغه‌مبه‌روهه صلی الله علیه وسلم ده‌گیرته‌وه كه فهرموویه‌تی: ((مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورٍ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا، وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامٍ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا)) أخرجه مسلم.

واته: هه‌ركی بو كارىكى چاكه بانگه‌واز بكات، پادا‌شتی وه‌كو ئه‌وانه ده‌یبت كه شوپنكه‌وتووی ده‌بن به‌بی ئه‌وه‌ی له پادا‌شتی ئه‌وان كه‌م بكاته‌وه، هه‌ركه‌سیش بو كارىكى خراپه بانگه‌واز بكات، گونا‌هی وه‌كو گونا‌هی ئه‌وانه‌یه كه شوپنكه‌وتووی ده‌بن، به‌بی ئه‌وه‌ی له گونا‌هی ئه‌وان كه‌م بكاته‌وه.

گه‌یاندى زانست واجبه:

۱- خوای گه‌وره فهرموویه‌تی: {هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ} [إبراهيم/۵۲].

۲- نه بو به کره ره زای خوی لیبت ده گیرته وه که پیغمبر صلی الله علیه وسلم له (حجة الوداع) فرمویه تی: ((.. لِيَبْلُغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَإِنَّ الشَّاهِدَ عَسَى أَنْ يَبْلُغَ مَنْ هُوَ أَوْعَى لَهُ مِنْهُ)) متفق علیه.

واته: با ناماده بوو که سی ناماده نه بوو ناگادار بکاته وه، چونکه له وانه یه ناماده بوو که سیک ناگادار بکاته وه له خوی چاکتر لیی بگات.

۳- عه بدوللای کوری عومر ره زای خوی لیبت ده گیرته وه که پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمویه تی: ((بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً...)) أخرجه البخاري.

واته: له منه وه زانست بگه یه نن نه گهر یه ک نایه تیش بووه.

سزای نه و که سهی که زانست ده شارینه وه:

۱- خوی گه وره ده فرمویت: {إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۗ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ* إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّوْنَا فَأُولَٰئِكَ أَثُوبٌ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ} [البقرة/ ۱۵۹- ۱۶۰]..

۲- نه بو هورهیره رهزای خوی لیبیت له پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم ده گرتنه وه که فهرموو به تی: ((مَنْ سئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكْتَمَهُ أَلْجَمَهُ اللَّهُ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) أخرجه أبو داود والترمذي .

واته: هه رکئ پرساری زانستیکی لی بکرت ویشارینه وه، خوی گه وره له غاویکی ناگرینی له ده م ده کات له پروژی قیامه تدا.

سزای نه و که سه ی فیری زانست ده بیئت ومه به ستی ره زامه ندی خوا نیه:

۱- نه بو هورهیره رهزای خوی لیبیت له پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم ده گرتنه وه که فهرموو به تی: ((.. إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَىٰ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلٌ اسْتَشْهَدَ فَأْتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا قَالَ قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتَشْهَدْتُ قَالَ كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَنْ يُقَالَ جَرِيٌّ فَقَدْ قِيلَ ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ حَتَّى أُقِيَ فِي النَّارِ وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ وَقَرَأَ الْقُرْآنَ فَأْتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعْمَهُ فَعَرَفَهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا قَالَ تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرْآنَ قَالَ كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ لِيُقَالَ عَالِمٌ وَقَرَأْتُ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ هُوَ قَارِئٌ فَقَدْ قِيلَ

ثُمَّ أَمَرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ حَتَّىٰ أُلْقِيَ فِي النَّارِ))
أخرجه مسلم.

واته: يه که مین کهس له خه لکی که له رۆژی قیامه تدا لپرسینه وهی له گه ل ده کریت پیاویکه ده هیئریت و خوای گه وره نیعمه ته کانی خو ی پی ده ناسینی ئه ویش ده یاناسیته وه وپی ده وتریت چی کرده وه یه کت پیکرد، ده لیت جه نگم کرد له پیناوت تا کو شه هید بووم، ده فهرمویت درۆت کرد به لکو جه نگت کرد بو ئه وهی بو تریت بویره و ترایش، ئینجا فرمان ده کریت له سه ر پرووی رایده کیشن تا کو ده خرته دۆزه خه وه، پیاویکیش فیری زانست بوو و خه لکیشی فیرد کرد و قورئانی خویند، ده هیئریت و نیعمه ته کانی خو ی پی ده ناسینی ئه ویش ده یانناسیته وه، پی ده فهرمویت چی کرده وه یه کت پیکرد، ده لیت: فیری زانست بووم و خه لکیشم فیر کرد وله پیناوتدا قورئانم خویند، ده فهرمویت: درۆت کرد به لکو فیری زانست بوویت بو ئه وهی بو تریت زانایه و قورئانت خویند بو ئه وهی بو تریت قورئان خوینه و و ترایش، ئینجا فرمان ده کریت به پروویدا رایده کیشرت تا کو ده خرته دۆزه خه وه.

**سزای دروکردن له سهر خوا و پیغه مبه ر صلی الله
علیه وسلم:**

۱- خوی گه وره ده فهرمویت: {فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ
النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ} [الأنعام/ ۱۴۴].

۲- هه روه ها فهرمویه تی: {وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا
حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِيَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ*
مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ} [النحل/ ۱۱۶- ۱۱۷].

۳- نه بو هوره ریره ره زای خوی لیبیت له پیغه مبه ر صلی
الله علیه وسلم ده گیرینه وه که فهرمویه تی: ((مَنْ كَذَبَ
عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ)) متفق علیه.

واته: هه رکئی به نه نقه ست درؤم به ده مه وه هه لبه ستیبت
با جیگه ی خوی له دوزه خدا مسوگه ر بکات.

**فه زلی که سیك زانست فیر بیبت و خه لکیش فیر
بکات:**

۱- خوی گه وره ده فهرمویت: {وَلَا كُنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ
الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ} [آل عمران/ ۷۹].

۲- له نه بو موسای نه شعهریه وه ږه زای خوی لیبیت که پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم فه رموویه تی: ((مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ الْغَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا، فَكَانَ مِنْهَا نَقِيَّةٌ قِيلَتِ الْمَاءَ فَأُتِبَتِ الْكَلَاءُ وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ، وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الْمَاءَ فَفَعَّعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ فَشَرِبُوا، وَسَقَوْا وَزَرَعُوا، وَأَصَابَ مِنْهَا طَائِفَةٌ أُخْرَى إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لَا تُمْسِكُ مَاءً وَلَا تُنْتِئُ كَلَاءً، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقَهُ فِي دِينِ اللَّهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ)) متفق علیه.

واته: نموونه ی نه وه ی که خوی گه وره ږه وانه ی کردووم له ږښوښی وزانست وه کو نموونه ی نه وه یه بارانیک ی زور به سهر زه ویه کدا باریبیت، جا هه ندیک له و زه ویه ناوه که ی وه رگرت و له وهر وگیای زوری رواند، هه ندیکیشی وشک وره ق بو. ناوه که ی له خو گرت وخه لکی سوودیان لی وه رگرت و لیان خوارده وه، بارانه که بهر هه ندیک ی تر له و زه ویه که وت که نه ناوه که ی له خو ده گرت ونه له وه ږیشی ده رواند. نه وه یه نموونه ی که سیک که خوی گه وره منی پی ږه وانه کردووه وخوی فیږ بووه وخه لکیش ی فیږ کردووه و، نموونه ی که سیک که ږښوښی خوی په روه ردگاری وه رنه گرتیبیت که منی پی ږه وانه کراوم.

۳- له عه بدوللای کوری مه سهووده وه ره زای خوای لیبیت فرموویه تی: پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم فرموویه تی: ((لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَ عَلَيْهِ هَلَكَتَهُ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا)) متفق علیه.

واته: ئیره یی درووست نییه له دووشتدا نه بیته، پیاوئک خوای گه وره مالی پی به خشیه وه له ریگه ی چاکه دا له ناوی ده بات، پیاوئکیش خوای گه وره دانایی پی به خشیه داوهری پی ده کات وخه لکی پی فی ده کات.

به رزکردنه وهی زانست وچون وه ردگیردربته وه:

۱- نه نهس ره زای خوای لیبیت فرموویه تی: ئایا فرمووده یه کتان بو بگیرمه وه که له پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم م بیستووه ، که سیکی تر بوتانی باس ناکات که له نه وی بستیبته: ((إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ: أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ، وَيُظْهَرَ الْجَهْلُ، وَيَفْشُو الزُّنَى، وَيُشْرَبَ الْخَمْرُ، وَيَذْهَبَ الرَّجَالُ، وَتَبْقَى النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً قِيمٌ وَاحِدٌ)) متفق علیه.

واته: له نیشانه کانی قیامت نه وه یه زانست هه لگیردربته وه وه نه فامی بلاو بیته وه و، داوین پیسی

تەشەنە بکات و، ئارەق بخوریتەو، پیاوان لە نیو بچن
وژنان بمیننەو، تاکو وای لیبیت بە پەنجا ئافرەت یەک
سەرپەرشتیاریان هەبیت.

عەبدوللای کوری عەمری کوری عاص ڕەزای خویان
لیبیت دەفەرمووت گوپم لە پیغەمبەر بوو صلی اللہ علیہ
وسلم دەیفەرموو: ((إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ
مِنَ الْعِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ يَقْبِضُ الْعُلَمَاءَ، حَتَّى إِذَا
لَمْ يَبْقَ عَالِمٌ اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَالًا، فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا
بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا)) متفق علیہ.

واتە: خوی گەورە بە زۆر زانست لە بەندەکان
وہرناگریتەو بە لکو بەنەمانی زانیان وەریدەگریتەو،
کاتیک یەک زانا نامینئ خەلکی سەرانی نەفام
ہەلدەبژیرن، پرساریان لی دەگریت و بەبی زانست
فەتوا دەدەن، گومرا دەبن و خەلکیش گومرا دەکەن.

فەزلی تیگەیشن لە نایندا:

۱- موعاویە ڕەزای خوی لیبیت فەرموو بەتی، پیغەمبەر
صلی اللہ علیہ وسلم فەرموو بەتی: ((مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ
خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ، وَاللَّهُ الْمُعْطِي، وَأَنَا الْقَاسِمُ، وَلَا

تَزَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ ظَاهِرِينَ عَلَيَّ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ
أَمْرُ اللَّهِ، وَهُمْ ظَاهِرُونَ)) متفق عليه.

واته: خوای گه‌وره نه‌گه‌ر چاکه‌ی که‌سیکی بویت
تیگه‌یشتنی ئایینی پی ده‌به‌خشیت، خوای گه‌وره خوئی
به‌خشنده‌یه و من دابه‌شکارم، ئەم ئوممه‌ته‌یش
سه‌رکه‌وتوو ده‌بن به‌سه‌ر نه‌یاره‌کانیانه‌وه تاکو فه‌رمانی
خوای گه‌وره دیت و هه‌ر له‌و سه‌ره‌رزیه دان.

۲- عوسمان ره‌زای خوای لیبیت له پیغه‌مبه‌ر صلی الله
علیه وسلم ده‌یگیرتته‌وه که فه‌رموو به‌ته‌ی: ((خَيْرُكُمْ مَنْ
تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ)) أخرجه البخاري.

واته: چاکترینتان ئەو که‌سه‌یه فی‌ری قورئان بییت
وخه‌لکیش فی‌ر بکات.

فه‌زلی کوره‌کانی یادی خوا:

دونیا دوو باخچه‌ی له باخچه‌کانی به‌هه‌شت تیدایه:
یه‌کیکیان جیگیره وئهو‌ی تریان هه‌میشه له پرووی کات و
جیگه‌وه نو‌ی ده‌بیته‌وه.

۱- ئەبو هوره‌یره ره‌زای خوای لیبیت ده‌یگیرتته‌وه که
پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم فه‌رموو به‌ته‌ی: ((مَا بَيْنَ

بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي)) متفق عليه.

واته: له نِيوان مالم و مينبه ره كه م باخچه يه ك له باخچه كانى به هه شتى تيدايه، مينبه ره كه شم له سه ر حه وزه كه مه.

۲- نه نس ره زاي خواى لِيْبَيْتِ ده يگيرتته وه كه پيغه مبه ر صلى الله عليه وسلم فه رمويه تى: ((إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا)) قَالُوا: وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: ((حِلْقُ الذِّكْرِ)) أخرجه أحمد والترمذي.

واته: نه گه ر به لاي باخچه كانى به هه شتدا تپه رين لِيْ به هره مه ند بن و كه لكى لِيْ وه ريگرن، وتيان: باخچه كانى به هه شت چيه؟ فه رموى: بازنه كانى يادى خوا.

۳- نه بو هوره يره ونه بو سه عىدى خودرى ره زاي خوايان لِيْ بَيْتِ ثاماده بوون كه پيغه مبه ر صلى الله عليه وسلم فه رموى: ((لَا يَقْعُدُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ، وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ)) أخرجه مسلم.

واته: نه گه ر كه سائيك دانيشن بو ياد كردنى خواى گه وره فرشته كان ده وريان ده دن وسوژى خوايان به سردا

داده به زیت و نارامی ده رژیته نیو دلّه کانیاں و خوای گه وره
له لای ئه وانیه که له لای خوین باسیان ده کات.